

Nacrt ZZDVO, verzija ožujak 2022. – sažeti pregled najvažnijih promjena

Što nacrt novog Zakona (verzija ožujak, 2022) predviđa kao najvažnije promjene, što se pri tome nije uredilo ili nije zahvatilo dovoljno cjelovito, osobito u pitanjima koja imaju najveće značenje za Sindikat, ali i akademsku zajednicu i društvo u cjelini?

Ova viđenja su mišljenja sindikalnih članova Radne skupine u izradi Zakona uglavnom na temelju dosadašnjih vrijednosti i politika Sindikata te njegovih stajališta o ispoljenim problemima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, a bit će, po potrebi, korigirana u njegovim tijelima za vrijeme javne rasprave o tekstu Zakona.

DIJAGNOZA STANJA

Veliki broj problema koji su se proteklih godina manifestirali u sustavu znanosti i visokog obrazovanja traži prilagođavanje i regulaciju zakonskog okvira. Polazimo od više nego zabrinjavajuće dijagnoze stanja, koje obilježavaju sljedeće pojave na nekim sveučilištima, a najviše na onom najvećem.

Nepostojanje odgovornosti za nezakonite, neakademske, nedemokratske odluke, za izostanak rasprave, za oktroirane odluke, za sankcioniranje nepoželjnog mišljenja ili glasovanja, za revanšizam prema pojedincima i ustanovama, za kršenje autonomnih prava ustanova, za kupovanje lojalnosti dodjelom koeficijenata za zapošljavanje, za opstrukciju neovisnog rada mnogih sveučilišnih tijela (npr. Etičkog Savjeta i Odbora za proračun, Povjerenstva za utvrđivanje kriterija i potvrdu zvanja, itd.), za manipulaciju procedurama, za nezakonito zapošljavanje prorektora mimo odluke Ustavnog suda, za neprincipijelne odluke o zapošljavanju stotinjak ljudi na Hrvatskim studijima u vrijeme zabrane zapošljavanja, itd. itd.

Za takvo stanje nema subjekta unutar Sveučilišta koji bi postavio pitanje odgovornosti rektorata. Zašto Senat ne traži odgovornost? Članovi Senata su uglavnom dekani, koji ovise o novcu i koeficijentima za radna mjesta koje raspodjeljuje rektor. Nezamjeranje kao dominantan oblik ponašanja, još prati i nezainteresiranost dijela članova Senata za zajednička pitanja. Dekani se aktiviraju samo onda kada se radi o pitanjima vlastitih ustanova. Time ostavljaju otvoreni prostor upravi sveučilišta za djelovanje po vlastitom nahođenju.

To i mnogo toga drugoga su imanentne slabosti sustava, koji traži drugačiju zakonsku regulaciju od postojećeg stanja. U tom smislu mislimo da Zakon nije odgovorio na odgovarajući način na potrebe društvene stvarnosti.

I. AUTONOMIJA SVEUČILIŠTA I ULOGA DRŽAVE NA SVEUČILIŠTU

1. Još uvijek neadekvatna zakonska definicija autonomije sveučilišta u odnosu na akademsku samoupravu, društvenu potrebu i odgovornost sveučilišta prema društvu.

Nužno regulirati:

- Jasno definirati **pojam autonomije** i zakonom eksplicirati njenu **svrhu**.
- Autonomija sveučilišta je tek **institucionalni okvir** za zaštitu **akademske slobode** nastavnika i znanstvenika – to je njen povijesni i civilizacijski smisao; akademska prava su prava na slobodno istraživanje, podučavanje i objavljivanje, a ne pravo na samovolju, postupanje mimo zakona, upravljanje bez odgovornosti prema državi i društvu te financijska neobaveznost.
- Izravno promovirati **načelo odgovornosti** sveučilišta prema društvenoj zajednici i državi.
- Nužno je ugraditi u Zakon **pravo na štrajk** radi kršenja akademskih sloboda i prava. To tražimo na temelju savjeta ustavno-pravnih stručnjaka, budući se naši sudovi u ovom specifičnom pitanju ne snalaze (iskustvo Sindikata).

2. Uloga države na sveučilištu je minimalna, svakako ispod društvene potrebe, civilizacijskih standarda i recentnih trendova u razvijenom svijetu.

Potrebno je razmotriti i hrabrije regulirati:

- Sastav i ulogu **Sveučilišnog vijeća** kao tzv. buffer tijela u kojem se susreće volja akademske zajednice i države kao njenog financijera u **ograničenoj poslovno-upravljačkoj ulozi**. Posebno je važno uravnotežiti ovlasti Sveučilišnog vijeća, kroz mogućnost predlaganja ili potvrđivanja izbora i smjenjivanja čelnika sveučilišta (kao što je to u mnogim demokratskim zemljama). Država se nema što petljati u akademska pitanja, ali treba imati obavezu u nadzoru, financijskim pitanjima i jamstvima za odgovorno upravljanje financijama te ulogu zadnjeg arbitra u slučaju blokade, zakonitog, demokratskog i učinkovitog postupanja (pravo na suspenziju tijela sveučilišta). Prema

aktualnom nacrtu predsjednika sveučilišnog vijeća imenuje sedam članova ovoga vijeća „zajednički“ (a ne osnivač), a Vijeće ne potvrđuje rektora (za razliku od rješenja u prošlom nacrtu). Predloženo je rješenje u pogledu uloge osnivača ispod razumnog minimuma i u neskladu s međunarodnom stvarnošću i aktualnim trendovima.

- **Osnivačka uloga i osnivački potencijal države.** Prema aktualnom nacrtu senat javnoga sveučilišta može predložiti Vladi Republike Hrvatske izdvajanje fakulteta, umjetničke akademije ili više fakulteta i/ili umjetničkih akademija iz sastava postojećega javnog sveučilišta i osnivanje novoga javnog sveučilišta odlukom donesenom natpolovičnom većinom svih članova te odlukom fakultetskog i/ili akademskog vijeća sastavnica koje se izdvajaju. Kao prvo samostalna odluka sastavnice o izlasku iz sveučilišta je besmislena (sveučilište nije klub), jer sastavnica te ingerencije ne može i ne smije imati. Kao drugo, sveučilište nije čimbenik koji može i smije sprječavati takav postupak ako država kao njegov osnivač tako odluči. Na taj način državi bi bila uskraćena mogućnost reorganizacije visokog obrazovanja. Takva uskrata nema veze s autonomijom sveučilišta. To bi u demokratskom i društvenom smislu bilo apsolutno neprihvatljivo jer bi građanima onemogućilo da, posredstvom države, zaštite svoje legitimne interese i aspiracije za poboljšanjem uvjeta na sveučilištu i za odgovornim i transparentnim funkcioniranjem javne institucije. Tako nešto petrificiralo bi status quo, što je anakrono s obzirom na dinamiku modernih društava.
- Kada je riječ o zaštiti autonomije sveučilišta, u tom kontekstu je bitno fokusirati brigu ponajviše na akademske slobode pojedinaca, i u tom smislu zakonom onemogućiti eventualne devijacije koje bi mogla napraviti neka politika na vlasti. Međutim, valja razlikovati konkretnu politiku od države kao posrednika između građana, poreznih obveznika i akademske zajednice (država je tu terminus technicus). U tom smislu potrebno je još raspraviti distinkcije i razgraničenja između uloge države i akademskih sloboda u nacrtu Zakona, a što je u razvijenim zemljama uglavnom riješeno.

II. USTROJ JAVNOG SVEUČILIŠTA I IZBOR ČELNIKA

1. Pored problema opisanih u poglavlju I., **sastav senata** je i dalje anakron, bez razumijevanja temeljnih upravljačkih načela u odnosu na smisao sveučilišne autonomije.
 - Prema aktualnom nacrtu **senat je opet tijelo u kojem su dekani s pravom glasa, koji pri tome biraju rektora**, a kojega ne potvrđuje sveučilišno vijeće. Opet smo suočeni sa zastarjelim i neefikasnim modelom upravljanja sveučilištem, u kojem čelnici uglavnom sastavnica s pravnom osobnošću (fakulteta), s velikim izvršnim ovlastima (analogija recimo s ministrima), biraju rektora (premijera) s velikim izvršnim ovlastima, pogotovo u slučaju realizacije punih programskih ugovora. Neodrživo rješenje koje ne može dovesti do funkcionalnog, modernijeg, integriranijeg sveučilišta. Paradoksalno, ali mišljenja smo da je u nedostatku političke volje i hrabrosti za konzistentnim rješenjem po ovom pitanju puno bolje ostaviti sastav senata i postupak izbora članova nereguliranim, čime bi se bar na nekim sveučilištima otvorio prostor za afirmaciju suvremenijeg modela.
2. **Fakulteti kao sastavnice sveučilišta isključivo s pravnom osobnošću**
 - Druge opcije prema aktualnom nacrtu nema, i ovo je opet rješenje koje se potpuno razlikuje od razvijenog svijeta (točnije, od 99% bilo kojeg svijeta). I nije baš europski, niti je nešto što se može deklarirati kao reformski doseg u NPOO, štoviše, potpuno obrnuto. Slično gornjem primjeru, nema nikakvog razloga ne ostaviti mogućnost da fakulteti kao sastavnice mogu, ali i ne moraju imati pravnu osobnost.
3. **Potrebne promjene u upravljačkom ustroju sveučilišta.**
 - **Mandat rektora** na javnom sveučilištu traje **šest godina i ne može se ponoviti** – s obzirom na recentna iskustva s neodgovornim i nekompetentnim rektorima, zaista nije jasno koji bi dobitak bio u ovakvoj varijanti u odnosu na recimo 2 x 3 god. mandata?
Potrebno regulirati:
 - **Upravljači sastavnica (dekani i pročelnici)** ne trebaju biti članovi senata po funkciji (već samo ako su izabrani od elektorskog tijela i imaju demokratski legitimitet za upravljanje sveučilištem, a ne samo svojim fakultetom), ali se pojedini, a ponekad i svi, trebaju pozivati na senat ovisno o temi. To bi bilo potpuno sukladno iskazanoj dosadašnjoj aktivnosti naših dekana, članova senata. Ne bi ih se opterećivalo temama za koje nemaju interesa, niti vremena (dosadašnje iskustvo).

- **Izbor rektora.** Ne bi ga trebao birati senat, koji je konstituiran na predloženi način u aktualnom nacrtu, i ne bi ga trebali birati ljudi koji u senat ulaze kao predstavnici partikularnih interesa, već kao izabranici cjeline, zaduženi da brinu o cjelini.
- **Senat treba birati** elektorsko tijelo sastavljeno od predstavnika sastavnica sumjerljivo veličini svake sastavnice i ljudi koji nemaju upravljačke ovlasti, ali imaju akademske kompetencije. Takvo tijelo treba birati i članove senata.
- **Sveučilišno vijeće** moglo bi imati ovlast potvrđivanja izabranog rektora (nota bene, nema pravo izbora i ne može predlagati vlastitog kandidata). Ali valja znati da su u svijetu razvijenih zemalja moguća i ovakva rješenja: predlaganje više kandidata koje onda bira senat, ili obrnuto izbor između više predloženih kandidata koje predlaže senat, ili mogućnost smjenjivanja rektora za akademski, moralno ili zakonski, nedopuštene postupke, to su rješenja u svijetu. Sveučilišno vijeće može imati jednaki broj članova koje imenuje senat i jednaki broj članova koje imenuje Vlada te predsjednika kojeg imenuje Hrvatski sabor.

III. REGULACIJA STRUČNOG RADA ZA TRŽIŠTE I VLASTITIH PRIHODA

1. **Društvena je potreba** svakako spriječiti eskalaciju stručnih poslova za tržište, osobito onih trivijalnih, čija se jedina svrha svodi na ostvarenje zarade pojedinim ustanovama i pojedincima, ali koji osim što predstavljaju nelojalnu konkurenciju u tržišnoj utakmici, posljedično utječu na snižavanje razine kvalitete javne službe (nastave ili znanstvene djelatnosti), pri čemu se kao ponekad stvarni, a ponekad dobro došao razlog navodi neuređeno financiranje od strane države.
2. Jednako tako u zakonskom tekstu bilo bi važno prilagoditi radno-pravna rješenja kreativnom i visoko-stručnom radu, omogućavanjem samo onog stručnog rada koji je koristan zajednici i djelatnosti same ustanove, s ciljem vraćanja fokusa na nastavu i kvalitetu znanstvene produkcije. Nažalost, u ovom trenutku, unatoč našim upozorenjima, u tekstu Zakona ova pitanja gotovo da nisu adresirana, uz samo jednu, relativno slabu odrednicu prema kojoj rad izvan ustanove mora biti uz odobrenje čelnika. U odnosu na potrebe društva to je zaista nedostatno.
3. Stoga je potrebno bolje regulirati:
 - **Koji i kakav rad za tržište** je poželjan, potreban i dopušten na sveučilištu i javnim institutima, a koji na veleučilištima, te koji to nije? U **kojem opsegu?** Regulirati granice dopuštenosti.
 - **Kako se taj rad može plaćati?** Trenutno je kaos: zarade iz rada za tržište plaćaju se de facto kao udio u dobiti, što je nedopustivo za javnu službu, umjesto temeljem kriterija količine odrađenog rada, negdje se plaća kroz plaću, a negdje kroz drugi dohodak, negdje to porezna uprava pušta, negdje ne dopušta;
 - **Regulirati radno-pravna pitanja kreativnog i visoko-stručnog rada u ovom Zakonu**, kao *lex specialis*; ta pitanja ne može regulirati Zakon o radu, jer se radi o specifičnom radu (primjer: regulacija prekovremenog rada – potrebno je omogućiti veći broj dopuštenih prekovremenih radnih sati za znanstveno i nastavno osoblje, dopustiti da se prekovremeni rad može planirati na razini jedne godine; omogućiti relaksiranije plaćanje visokostručnog i specijaliziranog rada, pogotovo kada je riječ o međunarodnim projektima. Ti naši prijedlozi na žalost nisu prihvaćeni.

IV. BUJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA I BUJANJE INSTITUCIJA VISOKOG OBRAZOVANJA

1. **Društvena je potreba imati kvalitetan sustav visokog obrazovanja koji će rezultirati ljudima s visoko konkurentnim diplomama te stručnim i znanstvenim znanjima.** Nažalost, u RH se dogodila **neprihvatljiva eskalacija studijskih programa istovremeno s trendom brzog pada studenata.** Hrvatska ima 1685 studijskih programa, dok Austrija ima 500. Samo Sveučilište u Zagrebu ima koliko cijela Austrija. Broj novo upisanih studenata pao je u šest godina s 30 na 26 tisuća. Do inflacije programa velikim dijelom dovela je zakonska mogućnost osnivanja programa bez inicijalne akreditacije, ponovno opravdana devijantnim shvaćanjem autonomije sveučilišta. Osim zarade, kroz rascjepkane studijske programe mogla se očuvati i puna nastavna norma pojedincima.
2. **Posljedice:** diplome koje malo vrijede na tržištu rada; profesori koji za dodatne novce servisiraju studijske programe na drugim visokim učilištima, često konkurirajući vlastitim ustanovama; zanemarivanje istraživanja radi obavljanja stručnih poslova itd.

Konačno, treba biti svjestan da je u svim drugim istočnim zemljama neoliberalnih eksperimenata došlo do inflacije visokih učilišta i programa na privatnim visokim učilištima. Kod nas se to događa u javnom sektoru, pri čemu smo žalosna iznimka u cijeloj EU. Trenutno imamo čak devet javnih sveučilišta, a RH je u samostalnost krenula s četiri, i to s 19% više stanovnika! Odnedavno imamo čak šest, onih najskupljih, medicinskih fakulteta, a krenuli smo s četiri (dva i pol puta veća Češka primjerice ima dva).

Stoga je nužno regulirati putem ZZDVO i drugih propisa:

- Uvesti **inicijalnu akreditaciju studijskih programa** – ostvareno u aktualnom nacrtu ZZDVO, što je svakako pohvalno!
- Otvoriti mehanizme državi za postepeno svođenje stvari u normalu, primjereno broju stanovnika i fiskalnim mogućnostima, putem sadržajnijih i preciznije uređenih **rješenja u programskim ugovorima** i čvršćim uređenjem kroz **Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju**.

V. UKIDANJE DUALIZMA ZNANSTVENIH ZVANJA I RADNIH MJESTA

Prema prijedlogu se ukida dualizam zvanja i radnih mjesta te za nastavna i znanstveno-nastavna radna mjesta **ostaju samo radna mjesta**. **Javni natječaj predviđen je samo za slobodna, nova radna mjesta**, dok je **za napredovanja predviđen interni natječaj**. **Za reizbore nema natječaja**. Napredovanje moguće nakon pet godina na nižem radnom mjestu, izuzetno nakon tri.

Posljedice:

- Ovakav model je puno **bolje usporediv sa svijetom**, uz značajno **skraćivanje postupka izbora**, omogućavanje **lakšeg pristupa inozemnim kandidatima** te **značajno smanjenje opterećenja matičnih odbora**;
- Pri tome je ključno da **ostaju minimalni, tzv. nacionalni kriteriji**, ali ovaj puta za znanstvena i znanstveno-nastavna radna mjesta. Kriterije donosi Nacionalno vijeće, na prijedlog matičnih odbora koji se osnivaju na razini polja.
- **Veća autonomija ustanova u postupku izbora**, ali uz finalnu kontrolnu točku matičnih odbora za izbore na nova radna mjesta i napredovanja;
- **Reizbori** ne idu na provjeru matičnim odborima već ostaju u ingerenciji ustanova => veća odgovornosti i autonomija ustanova, efikasniji i brži postupak, mogućnost autoregulacije.

Dodatno potrebno razmotriti:

- Propisati **obavezu propisivanja dodatnih kriterija** (viših od nacionalnih) za sve ustanove,
- Razmotriti **više dodatne kriterije za javne institute** (ili općenito za znanstvena radna mjesta) u odnosu na sveučilišta.

VI. FINANCIRANJE

Ključna novina je uvođenje **cjelovitih programskih ugovora**. U aktualnom nacrtu daju se osnovni detalji vezani uz kompoziciju programskog ugovora, a osim problematičnih, nedorađenih i nedovoljno jasnih kompozicija i dijelova financiranja, kao ključni problemi koje je potrebno bolje regulirati izdvajamo:

- Potrebno je precizno **definirati vlastite i namjenske prihode**;
- Definirati **osnovnu** (koju financira država) i **dopunsku djelatnost** na sveučilištu i u znanosti;
- Obavezno ugraditi **zaštitnu odredbu vezanu uz plaće i materijalna prava zaposlenih** koja su sastavni dio osnovne proračunske komponente;
- Poželjno je bar **okvirno opisati postupak pregovaranja i ugovaranja**;
- Poželjno je propisati svojevrsnu **zaštitnu klauzulu o spuštanju realizacije programskih ugovora** ispregovaranih na razini sveučilišta i MZO na izvršnu dispoziciju fakultetima;
- Promijeniti **nerealno visoku penalizaciju sveučilišta koja ne potpišu programski ugovor** – 95% osnovnih sredstava prve godine, a onda još 5 % umanjenja svake naredne godine (nije jasno niti 5% od čega).

VII. SASTAV, IZBOR I OVLASTI NACIONALNOG VIJEĆA ZA ZNANOST, OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Najkraće, rješenja u aktualnom nacrtu ne donose **nikakve važne promjene po pitanju sastava i izbora članova**. Realno je dakle očekivati iste probleme po pitanju sastava, (ne)kompetentnosti i (ne)efikasnosti, jedino što su mu ovlasti značajno smanjene pa će valjda i šteta biti manja!? Dodatno, NV:

- Ima **značajno manje izvršne ovlasti** (ne odlučuje o studijima, osnivanjima sveučilišta, nema ulogu u vrednovanjima itd.) za koja se do sada pokazalo da NV nisu efikasno obavljala, ili se gubi potreba za takvim funkcijama;
- Ostaju dvije važne izvršne funkcije NV: (1) **utvrđivanje područja i polja znanosti**, te (2) **definiranje minimalnih nacionalnih kriterija za izbor na znanstvena/znanstveno-nastavna radna mjesta**.
- Nije dobro da MZO predlaže Saboru sve članove NV, jer to direktno utječe na konačni sastav NV-a.

VIII. UGOVOR O RADU NA JAVNIM INSTITUTIMA I VISOKIM UČILIŠTIMA DO 67. GOD.

Prema Nacrtu **Ugovor o radu prestaje sa 67 godina života!**?

- Nije jasno s kojim argumentima, osim političke kupovine naklonosti akademskih seniora? S kojom šansom za uspjeh u formalnom i političkom smislu, o demografiji i mladima da i ne govorimo!??
Podsjećamo, Sindikat je već o ovom pitanju raspravljao i donio ne baš lagodne strateške odluke u smislu **podržavanja politike favoriziranja zapošljavanja mlađih znanstvenika**, ne zanemarujući i nedvojbeno brojne seniorne znanstvenike i nastavnike koji imaju što ponuditi i nakon 65. godine života. Potrebno je zadržati najbolje, kako u nastavi tako i u znanosti, ali ne na štetu zapošljavanja mladih ljudi. To su stavovi znanstvenika seniora u Sindikatu.

IX. ASISTENTI

Ostaju dvije kategorije suradničkih radnih mjesta: asistent (doktorand) i viši asistent (poslijedoktorand). No, prema trenutnom rješenju asistent (doktorand) se zapošljava na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme **u trajanju najdulje šest godina**.

- **Nema razlikovanja statusa asistenata između sveučilišta i instituta**, sve se valja rješava formulacijom „najdulje do“? Čini se da je namjera da ovakvo propisivanje rješava sve kategorije doktoranada, od onih zapošljanih putem razvojnih koeficijenata, preko HRZZ doktoranada, pa sve do asistenata koji se zapošljavaju uključujući i sve oblike kraćeg financiranja na različitim vrstama projekata.

Posljedica: iako jednostavnost ovog rješenja može biti privlačna, očekivana posljedica bit će **postojanje asistenata vrlo različitih prava i mogućnosti** (duljina ugovora, nastavne obaveze, opterećenje stručnim radom) kada je u pitanju njihova temeljna svrha – stjecanje međunarodno konkurentnog doktorata znanosti ili umjetnosti. Uz to će se otvoriti dodatni prostor za **alokaciju** najboljih asistentskih radnih mjesta (najduljih trajanja, najmanje stručnog rada, najniži zahtjevi u pogledu selekcije itd.)

klijentelističkim kriterijima.

Potrebno:

- Propisati minimalno trajanje ugovora o radu koje bi omogućilo normalno stjecanje doktorata kao temeljnog zahtjeva i svrhe ovog radnog mjesta (primjerice minimalno četiri, najdulje šest godina). Samo takva radna mjesta mogu se nazivati asistentskima;
- U slučaju dobivanja doktorskih radnih mjesta temeljem različitih projekata, a u trajanju kraćem od četiri godine (tipično trogodišnji ugovori), poslodavac (ustanova) je obavezna financirati produženje ugovora do najmanje četiri godine, a trošak za ovu svrhu treba biti sastavni dio programskog ugovora;
- Vratiti u pravilu duže ugovore za asistente na sveučilištima (i druge ako su uključeni u nastavu) zbog njihova nastavnog opterećenja, duži ugovor proporcionalno nastavnom opterećenju.

X. ŠKOLARINE

1. **Društvena potreba:** potrebna je zakonska zaštita od nekontroliranog i samovoljnog dizanja školarina i pokušaja da se teret financiranja prebaci na građane (studente i njihove roditelje), što je već viđeno. U aktualnom nacrtu **nema jasnog ograničenja školarina**, niti razlikovanja upisnina i školarina.

XI. NEZAKONITA ZAPOSŁJAVANJA

1. **Društvena potreba:** neodgovorno shvaćanje autonomije sveučilišta omogućilo je nezakonito djelovanje na samo na sveučilištu već i na jednom broju ustanova. Primjerice, na niz fakulteta izmišljaju se nova radna mjesta vezana za projektne angažmane, kojih nema u Uredbi o koeficijentima, a što je eklatantno nezakonito. Međutim, u mnogim slučajevima invencija takvih radnih mjesta čini se kao

imperativ za realizaciju brojnih kompetitivnih projekata (npr. EU projekti), budući da je **sadašnji zakonski okvir postao preuzak za realizaciju takvih korisnih i važnih projekata.**

Nužno regulirati:

- Ili se takvi projekti trebaju odvijati u okviru postojećeg zakonskog okvira, sa svim rizicima i preprekama, ili se **zakonski okvir mora prilagoditi stvarnim potrebama.** U ovom trenutku o tome u nacrtu ZZDVO nema niti slova, što je veliki nedostatak.

XII. PROJEKTA RADNA MJESTA NA ODREĐENO VRIJEME

Istraživačka i znanstveno-nastavna radna mjesta predviđena Zakonom, te visinom plaća definirana Uredbom o koeficijentima (asistent, viši asistent, docent/znanstveni suradnik, izvanredni profesor/viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik/redoviti profesor, znanstveni savjetnik u trajnom izboru/redoviti profesor u trajnom izboru) u pojedinim u ovom trenutku vrlo kompetitivnim i tržišno konkurentnim strukama i/ili disciplinama **ne omogućavaju učinkovito zapošljavanje ljudi sa ekvivalentnim znanjima na određeno vrijeme.** I to bez obzira na postojanje dovoljnog broja kandidata koji žele i pristaju na takav radni odnos ograničenog trajanja, ali u uvjetima plaće koja je značajno viša no u slučaju ekvivalentnih, „standardnih“ i Zakonom propisanih radnih mjesta. Dodatno, taj je problem često najizraženiji na našim projektima najproduktivnijim ustanovama. Taj problem uistinu postoji i njegovo ignoriranje nikako nije rješenje. Stoga je potrebno:

- Razmotriti je li moguće zakonski propisati definiranje paralelne strukture takvih, projektnih radnih mjesta, koja bi bila prikladna za projekte ograničenog trajanja te istovremeno puno fleksibilnija u smislu dozvoljavanja više plaće. Uloga Sindikata je zaštita minimalne, standardne plaće za pojedina radna mjesta, ali nemamo razloga protiviti se višim plaćama temeljem projektnog zapošljavanja;
- Ograničiti pri tome maksimalno trajanje uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, primjerice kumulativno najviše šest (ili više?) godina, prema rješenju kakvo je sada u Kolektivnom ugovoru.

XIII. PROBLEM KARIJERNOG NAPREDOVANJA STRUČNIH I UMJETNIČKIH SURADNIKA, PREDAVAČA I LEKTORA NA SVEUČILIŠTIMA

U ovom trenutku postoji određena **neujednačenost u stupnjevima karijernog napredovanja** (broj stupnjeva i koeficijenti) među tzv. potpornim radnim mjestima na sveučilištu, dakle među zaposlenicima koji nisu ključni nosioci nastavnog ili znanstvenog programa (stručni i umjetnički suradnici, predavači i lektori). Pri tome postoji i neujednačenost i pokušaji različite argumentacije u odnosu na specifičnosti pojedinih disciplina i područja, tipova rada na pojedinim ustanovama i sl. Međutim, objektivno nema načina da se ove brojne specifičnosti kompetentno raspravljaju i posljedično zakonski propišu tako da su svi zadovoljni. Stoga je naš prijedlog:

- Zakonski uspostaviti jednostavan sustav koji se temelji na **jednakom broju stupnjeva napredovanja za sve ove tipove radnih mjesta, i to tri stupnja za sve, s jednako definiranim koeficijentima.** Potom ustanovama ostaviti autonomiju i odgovornost u realizaciji napredovanja svojih zaposlenika u okviru sume koeficijenata koja je jasno definirana na razini ustanove (i posljedično moguće na razini pojedinih ustrojbenih jedinica), te ispregovarana u okviru programskog ugovora.

XIV. OBAVEZE STUDENATA I IZBOR STUDENTSKIH PREDSTAVNIKA

Prema aktualnom nacrtu, prijašnjim rješenjima i pozitivnim civilizacijskim standardima studenti trebaju imati i imaju vrlo važnu ulogu u dva vrlo važna procesa koji su kritični za razvoj i funkcioniranje ustanova: (1) izboru čelnika (npr. dekana i rektora) temeljem svojih predstavnika u stručnim vijećima i senatima; te (2) ocjenjivanju nastavnika u studentskim anketama, što je važan i nužan element u procesu napredovanja i/ili izbora. Međutim, iskustva jasno ukazuju da ovaj **sustav ne funkcionira u oba elementa**, i to zato što se studentski predstavnici u stručnim vijećima i senatima biraju, odnosno nastavnici ocjenjuju, **u pravilu temeljem izbora i studentskih anketa koje se provode uz zanemarivu participaciju studenata** (gotovo u pravilu ispod 10 % izlaznosti). Takav sustav sigurno ne može ispuniti svoju temeljnu svrhu, ne odražava stvarnu volju i mišljenje studenata, a često daje i manevarski prostor za manipulaciju. Potrebno je:

- U ZZDVO **propisati obavezu studentima u participiranju u izbornom procesu i studentskim anketama o nastavnicima**. Nema nikakvog razloga da se ovakva mjera tretira kao neka neprimjerena prisila, to je jednostavno, pored brojnih i jasno definiranih prava, studentska obaveza čije je ispunjavanje vitalno za zdravo funkcioniranje sveučilišta.

XV. NEDOVOLJNA DORAĐENOST PRIJELAZNIH ODREDBI

Potrebno je pažljivije propisati i osmisliti niz procesa u okviru poglavlja Prijelazne odredbe, primjerice odredbe vezane uz reizbor na radna mjesta definitivno ne uključuju prijelazni period u odnosu na predviđene promjena nacionalnih uvjeta za izbor na radna mjesta, a potrebno je pažljivo doraditi i uskladiti i niz drugih odredbi.